

Kunsthistorisch seminarie van het KIK nr. 19

*In samenwerking met de Groupe d'études du XVIIIe siècle et des révolutions de l'Université de Liège
en met het Centrum Rubenianum Antwerpen*

Call for papers

Een nieuwe blik op de inbeslagname van erfgoed in Europa ten tijde van de Franse Revolutie

Datum: woensdag 30 en donderdag 31 mei 2018

Locatie: Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) te Brussel

Regelmatig worden de noties van secularisatie en decontextualisering van kunstwerken die in de tweede helft van de 18de eeuw aan de wieg stonden van het ontstaan van de moderne musea opnieuw in vraag gesteld. Dit weer ter discussie stellen leidt tot de mening, in het spoor van Quatremère de Quincy, dat een kunstwerk slechts kan worden gewaardeerd in zijn oorspronkelijke context. Vandaar het risico om ons verleden te willen herschrijven door de transfers van erfgoed die zich doorheen de geschiedenis hebben voorgedaan, te herbeschouwen.

Het meest sprekende voorbeeld is allicht dat van de revolutionaire inbeslagnames op de overgang van de 18de naar de 19de eeuw, een periode die beslissend was voor de ontluiking van het erfgoedbewustzijn. Vandaag de dag kunnen de gemoederen nog hoog oplopen in sommige streken die vroeger talrijke meesterwerken moesten prijsgeven. In België bijvoorbeeld gaan er meerdere stemmen op om de gewelddaden van de Franse troepen aan de kaak te stellen en om de terugkeer te eisen van de in 1794-1795 meegenomen kunstwerken. Een dergelijke oproep tot terugvordering die geen rekening houdt met het beginsel van niet-retroactiviteit van de wet ligt in de lijn van de teruggave aan Joodse families van kunstgoederen geroofd door de nazi's, alsook van aanbevelingen van UNESCO die pleiten voor de restitutie van cultuuroederen geroofd door de voormalige koloniale mogendheden.

Een te eenzijdige benadering van deze transfers van erfgoed aan het einde van de 18de eeuw vanuit de invalshoek van de kunstrovers zou te beperkend zijn. Men vergeet dan immers hoezeer de toe-eigening van cultuuroederen door de Franse natie in het teken stond van een universele ambitie van bevrijding en promotie van de kunst ter opvoeding van alle burgers. Deze democratische ambitie steunde op de opkomende notie dat erfgoed wordt bepaald door collectieve toe-eigening.

In aansluiting op de wetenschappelijke inventaris die het KIK opmaakt van de door de Franse revolutionairen uit de Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik geroofde schilderijen en beeldhouwwerken, organiseert de instelling een tweedaags colloquium om op een zo breed mogelijke wijze de historische, politieke en artistieke omstandigheden van deze revolutionaire inbeslagnames doorheen Europa te herbekijken, alsook hun antecedenten en directe gevolgen. De thematiek zal worden uitgebreid tot alle cultureel en wetenschappelijk erfgoed in kwestie, en dus niet enkel kunstwerken. Synthesestudies genieten de voorkeur boven gevalstudies.

Het colloquium vindt plaats in het auditorium van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium te Brussel op 30 en 31 mei 2018. **Voorstellen voor presentaties kunnen tot 8 november 2017** worden ingediend bij pierre-yves.kairis@kikirpa.be. De talen van het colloquium zijn Engels, Nederlands en Frans. Voorstellen omvatten een samenvatting van de presentatie (20 à 30 regels) en een curriculum vitae (max. 2 pagina's, met een lijst van recente publicaties). De organisatoren zullen eind november hun selectie bekendmaken. De organisatoren zorgen voor de maaltijden tijdens het colloquium (woensdagmiddag en -avond en donderdagmiddag) en nemen voor de geselecteerde buitenlandse sprekers de kosten van overnachting in Brussel voor hun rekening en een maximum bedrag van 150 € aan vervoerskosten (op basis van bewijsstukken). De sprekers verbinden zich ertoe om de definitieve tekst van hun lezing ten laatste zes maanden na het colloquium in te dienen.

Wetenschappelijk comité:

Arnout Balis, ere-professor aan de Vrije Universiteit Brussel en voorzitter van het Centrum Rubenianum Antwerpen

Christina Ceulemans, ere-algemeen directeur van het KIK-IRPA

Hilde De Clercq, algemeen directeur a.i. van het KIK-IRPA

Bruno Demoulin, professeur à l'Université de Liège (Groupe d'étude du XVIIIe siècle et des révolutions de l'ULg) et président du Conseil scientifique des Archives générales du Royaume

Hans Feys, adviseur van de Afdeling Cultureel Erfgoed van de Vlaamse Gemeenschap

André Gob, professeur honoraire de muséologie à l'Université de Liège et président du Conseil des musées de la Fédération Wallonie-Bruxelles

Pierre-Yves Kairis, chef de département a.i. à l'IRPA-KIK

Christophe Loir, professeur d'histoire à l'Université libre de Bruxelles

Jacques Lust, diensthoofd externe communicatie van het Federaal Wetenschapsbeleid

Gaëtane Maës, maître de conférences HDR en histoire de l'art à l'Université de Lille 3

Caroline Marchant, attachée à la Direction du Patrimoine culturel de la Fédération Wallonie-Bruxelles

Bart Suys, raadgever Wetenschapsbeleid, kabinet staatssecretaris Zuhail Demir

Joost Vander Auwera, conservator/werkleider-geaggregeerde aan het Departement Oude Kunst van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België

Robert Van de Walle, hoofd van de juridische dienst van het Federaal Wetenschapsbeleid

Beatrijs Wolters van der Wey, wetenschappelijk medewerker bij het KIK-IRPA